

УДК 67. 78. 3.

КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ОСВІТА ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Ольга НЕГРЕБЕЦЬКА (Кіровоград, Україна)

У статті розглянуто методичні напрямки фахової підготовки майбутнього вчителя музики в сучасних умовах. Визначено ключові позиції реалізації компетентнісного підходу в мистецькому навчанні.

Ключові слова: учитель музики, методичні напрямки підготовки, компетентнісний підхід.

В статье рассматриваются методические направления подготовки будущего учителя музыки в современных условиях. Определены ключевые позиции реализации компетентностного подхода в художественном обучении.

Ключевые слова: учитель музыки, методические направления подготовки, компетентностный подход.

Formation of creative competence must be the result of training of students of different musical specialties in higher education institutions, including the entire complex of knowledge, performing skills, personal attitude to each art, developed motivation for professional growth and many other aspects, includes its essence and specific features.

Formation of creative competence of the future teachers of music involves a wide range of pedagogical tasks involving the entire cycle of artistic disciplines universities, orientation musical - educational process on the cultural development of the student, the acquisition of practical experience, which will allow for future specialists to successfully carry out in the changing social and cultural conditions of professional functions, ability to independently develop and implement acquired during training, professional potential.

Keywords: teacher of music, methodical direction of training, competence-based campaign.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що охопили всі сфери соціально-економічного життя сучасного суспільства, значною мірою викликані широким міграційним рухом, впливають на розвиток

культури міжнаціональних відносин і вимагають інформаційного забезпечення, оновлення освітніх концепцій та парадигм. Орієнтуючись на сучасний ринок праці, до пріоритетів сьогодення освіта відносить уміння оперувати такими технологіями й знаннями, що задовольняють інформаційні потреби суспільства та забезпечують готовність молоді активно діяти у швидкоплинних умовах. Одним зі шляхів узгодження змісту освіти з сучасними потребами суспільства, забезпечення інтеграції світового освітнього простору є орієнтація на компетентнісний підхід у підготовці фахівців та створення ефективних методик його запровадження.

Упровадження компетентнісного підходу в галузі мистецької освіти передбачає підготовку вчителів нової формації, що не лише володіють знаннями та вміннями художньої діяльності, а здатні аналізувати художньо-соціальні явища, застосовувати мистецтво, зокрема музику, для духовного розвитку учнів.

Специфіка викладання музики в період перенасичення художньо-інформаційного простору вимагає від вищих навчальних закладів розвинених країн розробки нових підходів, які б сприяли розширенню загальної мистецької ерудиції студентів та водночас орієнтували їх на оцінку й вибір музичної інформації, поглиблення музично-фахових знань, забезпечення розвитку спеціалізованих музично-виконавських умінь. Особливого значення проблема формування мистецької компетентності набуває в умовах педагогічного спрямування музичної підготовки студентів, оскільки їхня майбутня діяльність вимагає здатності до педагогічної проєкції мистецьких знань, умінь і навичок.

Аналіз наукової літератури з питань фахової підготовки майбутнього вчителя музики (Г.Дідич, Л.Коваль, Г.Падалка, О.Олексюк, О.Ростовський, О.Рудницька, Т.Стратан-Артишкова, О.Щолокова та ін.) засвідчив, що значний потенціал для розширення мистецьких знань, загально-художнього досвіду та практичного їх утілення містить фортепіанне навчання студентів педагогічних університетів.

Мета статті полягає у визначенні того, що саме фортепіанна підготовка майбутніх учителів музики якнайбільше сприяє активізації оцінного мислення студентів як основи їхньої мистецько-пізнавальної діяльності, збагаченню досвіду застосування мистецьких закономірностей у виконавській практиці, забезпечує здатність студентів до педагогічної проєкції набутих знань і вмінь. У процесі фортепіанного навчання студенти мають можливість оперативно застосовувати набуті музичні, історико-теоретичні знання відповідно до конкретних навчальних завдань розучуваного музичного твору, розвивати власні вміння виразної творчої інтерпретації музики, визначати та усвідомлювати оптимальні педагогічні засоби, а також можливість саморозвитку й самовиявлення, формування здатності до педагогічної діяльності (оволодіння специфічними вміннями

виконання музики в дитячій аудиторії, створення концертних програм для школярів, навчання дітей гри на фортепіано).

Виклад основного матеріалу. Сутність мистецької компетентності майбутнього вчителя музики ми розглядаємо з позицій методології системного, діяльнісного, синергетичного, особистісного, полісуб'єктного, культурологічного, аксіологічного, етнопедагогічного підходів, що акумулюють володіння необхідними й достатніми знаннями в галузі музичного мистецтва в єдності з вміннями їх практичного відтворення у виконавській діяльності та досвідом упровадження в педагогічну практику. На основі врахування основних положень зазначених підходів до розвитку сучасної мистецької освіти, а саме: гуманістичного спрямування досягнення мистецтва; урахування національних засад художнього розвитку особистості; актуалізації особистісно-індивідуалізованого підходу мистецького навчання; упровадження поліхудожнього контексту фахової мистецької освіти; забезпечення культуровідповідності навчання та дотримання оптимального балансу між пізнавальною, оцінювальною та творчою сферами навчальної діяльності, було визначено, що мистецька компетентність майбутнього вчителя музики передбачає синтез, єдність: знань з історії, теорії, методики викладання мистецтва, зокрема музичного, художньо-творчих умінь у галузі виконавства та досвіду практичної художньо-освітньої діяльності, що дає змогу майбутньому фахівцю успішно здійснювати в змінних соціокультурних умовах професійні функції, самостійно розвивати й реалізовувати набутий у процесі навчання фаховий потенціал. Це дає підстави до визначення цього феномена як системної, інтегрованої якості, що передбачає здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя, засвоєння основних її закономірностей, стилів і жанрів, до оволодіння засобами втілення художніх образів у виконавстві, до застосування музики в художньо-виховній роботі зі школярами.

У нашому дослідженні було визначено методичні напрямки формування мистецької компетентності майбутнього вчителя музики, а саме: активізація оцінного мислення як основи мистецько-пізнавальної діяльності студентів; збагачення досвіду застосування мистецьких закономірностей у виконавській практиці; стимулювання до педагогічного проектування набутих у процесі фортепіанного навчання мистецьких знань і виконавських умінь.

Реалізація методичного напрямку активізації оцінного мислення в мистецько-пізнавальній діяльності майбутніх учителів музики базується на особистісно-індивідуалізованому підході та передбачає низку педагогічних умов, а саме: забезпечення суб'єктивного ставлення студентів до об'єктивної мистецької інформації; залучення майбутніх учителів до аналізу та узагальнення художніх уявлень; спонукування студентів до визначення виражальних засобів у музичній інтерпретації та аргументації

їх вибору; спонукання майбутніх учителів до діалогічності в спілкуванні з мистецтвом.

Методичний напрям збагачення досвіду застосування мистецьких закономірностей у виконавській практиці студентів передбачає впровадження інтегративних підходів до фортепіанного навчання. Його реалізація забезпечується наявністю таких педагогічних умов: забезпечення усвідомлення студентами стильової класифікації навчального матеріалу, розуміння жанрових ознак музичних творів; спонукання майбутніх учителів до вербалізації змістових характеристик музичного твору на основі узагальнення знань та досвіду спілкування з мистецтвом; упровадження в практику фортепіанного навчання студентів паралельного та ескізного вивчення музичних творів, розширення виконавського досвіду майбутніх учителів музики; реалізація в процесі фортепіанного навчання студентів зв'язків з диригентсько-хоровою й вокальною підготовкою.

Методичний напрям педагогічної проекції набутих у процесі фортепіанного навчання знань і вмінь розглядається з позицій діяльнісного, синергетичного, особистісного та полісуб'єктного підходів. Його реалізація забезпечується наявністю таких педагогічних умов: стимулювання студентів до варіантного опрацювання музичних творів; розвиток умінь художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів; узгодження музично-виконавського репертуару студентів з шкільною програмою; організація лекційно-виконавської роботи майбутніх учителів музики серед школярів.

Отже, зазначені методичні напрямки фахової підготовки майбутнього вчителя музики орієнтують не на абстраговану мистецьку обізнаність, а на практичне творче використання власних мистецьких досягнень, формування загальної в фаховій культурі. Уважаємо, що традиційна установка на «передачу» від учителя знань, умінь, навичок має рішуче поступитися процесам самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти, самовиявлення й самореалізації в майбутній професійній діяльності, музичній творчості. Тільки тоді можна буде розраховувати на фахівця, який в умовах ринкової економіки зможе запропонувати суспільству не тільки власні знання та певний досвід, а передусім здатність до виконання певних функцій.

Висновки. Таким чином, упровадження компетентнісної парадигми в мистецькій освіті має кардинально інноваційний характер, орієнтуючи майбутніх учителів музики на практичне творче використання власних мистецьких досягнень, формування загальної й фахової культури та здатності до музично-педагогічної діяльності.

Формування мистецької компетентності має бути результатом навчання студентів різних музичних спеціальностей у ВНЗ, включаючи цілий комплекс знань, виконавських умінь, особистісне ставлення кожного

до мистецтва, розвинену мотивацію до професійного зростання та багато інших аспектів, що включає її сутність та специфічні особливості.

Формування мистецької компетентності майбутнього вчителя музики передбачає широке коло педагогічних завдань із залученням усього циклу художніх дисциплін ВНЗ, орієнтацію музично-освітнього процесу на культурологічний розвиток студента, набуття досвіду практичної діяльності, що дозволить майбутньому фахівцю успішно здійснювати в змінних соціокультурних умовах професійні функції, здатності самостійно розвивати й реалізовувати набутий у процесі навчання фаховий потенціал.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Авдеева Н. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / Н.Авдеева // Педагогика. – 2003. – № 5. – С. 34–39.
2. Єрмаков І. Г. Феномен компетентнісно орієнтованої освіти / І. Г.Єрмаков // Крок за кроком до життєвої компетентності та успіху. – К. : «Лат і К», 2003. – С. 6–8.
3. Падалка Г. М. Актуальні проблеми професійної підготовки вчителя музики / Г.М.Падалка // Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. пр. / ред. кол. О.П.Щолокова та ін. – К. : НПУ, 2000. – Вип. 1. – С. 9–21.
4. Хуторской А.Д. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А.Д.Хуторской // Нар. образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Негребецька Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва.